Methodismen

i deß förhållande till

Lutherska kyrkan.

En på den Hel. Skrift grundad kort framställning
till de enfaldiges underrättelse

af

Jonas Lindskog,
Kyrkoherde i Hunestad.

Göteborg.
Tryckt hos D. F. Bonnier 1873.

Digitized by Google

Digitized by Google

Då jag af Methodismens uppkomst och utbredning inom detta samhälle haft tillfälle att på närmare håll betrakta deß egendomliga företeelser, och sektens anhängare slugt dölja sina afwikelser från Lutherska kyrkans lärobestämmelser, har jag ansett mig böra upplysa den enfaldiga allmogen, hwilken saknar andelig pröfningsförmåga, om beskaffenheten och rätta halten af de nya uppträdena. Till ledning för det omdöme, som skall lemnas i förewarande sak, åberopas ej endast: „Methodist-Episkopalkyrkans Religionsartiklar och allmänna reglor," utan äfwen andra skrifter, deri Methodismens innersta wäsen uppdagas och lifligt förswaras. Bland dessa skrifter må isynnerhet nämnas en, som på hemliga wägar och från okändt håll, dock troligen genom Methodisterna här på platsen, blifwit mig tillsänd. Redan af den omständigheten, att ett smugleri härwid måst anwändas, har jag dragit den slutsatsen, att denna i sitt slag rätt usla och werkligen oförskämda skrift, måste hafwa tillwunnit sig Methodisternas synnerliga förtroende. Skriften har till titel: „Hwarföre är jag icke Lutheran eller Baptist utan Methodist, en fråga i korthet beswarad af Nils J:or. Nilsson uti afhandling till Methodist-predikant-mötet i Göteborg, den 18 t. o. m. 25 Juli 1872." Åtskilligt rörande Methodismen, som icke är kändt af allmänna kyrkohistorien, är hemtadt ur: „Bröderna Wesley och Methodismen, historisk framställning af A. Listow;" — „Bewekelsegrunder, hwarför jag blef Methodist af Pastor J. Smith;" — „Christelig fullkomlighet af John Fletcher," — samt „Strödda tankar om den kyrkliga meningsstriden i wårt land af C. G. L—n. Fil. Stud."

Sedan jag länge twekat, huruwida det kunde tillkomma mig, som härwid inser och erkänner min oförmåga, att i förewarande frågor mera offentligt uppträda, hafwa dock flera omständigheter förmått mig till det nu fattade beslutet att till granskning framställa Methodismens lärobestämmelser och Methodisternas sätt att gå tillwäga, för att skaffa anhängare och arbeta på sektens utbredning och bestånd.

Digitized by Google

Icke kan det wara min afsigt att tillrättaföra någon, som helt öfwergått till Methodismen, ty för uppnåendet af ett sådant syfte hyser jag icke den ringaste förhoppning, enär egenkärleken och sjelfförtroendet hos denna sekts anhängare synas wara allt för mycket befästade, för att någon af dem skulle låta säga sig. Icke heller är framställningen egnad dem, hwilka sakna all andelig omtanka, ty dessa äro wanligen alldeles liknöjda, hwilka andeliga lärdomar, som räckas dem, emedan de anse allt sådant lika godt, eller kanske rättare, det ena icke bättre än det andra. Men jag wet, att här finnas sådana, hwilka äro bekymrade om sanningen; sådana, hwilka råkat i willrådighet om hwad som kan wara rätt eller orätt; sådana, hwilka icke med wißhet kunna eller wåga afgöra, hwad de skola tänka om dessa nya upptågen, de der lysa med så wackert sken, påtrugas med så eldigt nit och berömma sig af oemotståndlig tillförlitlighet. Till dessa willrådiga själar wänder jag mig med den tillförsigten, att de skola emottaga öfwertygelsen om, hwad de böra antaga eller förkasta, likasom jag ödmjukt wäntar, att de, som med redligt allwar söka Herran, skola blifwa än mera befästade i den redan trodda sanningen.

Ibland alla de sekter, som i närwarande tid oroat wårt land, kan man anse den Methodistiska wara den på en gång djerfwaste och mäst förledande. Den framtränger med öfwermodigt skryt och med trotsigt förakt mot både gudomlig och mensklig ordning. Så heter det i werklig Methodistisk ande (Nilsson sida 57): „Methodismens flagga hissades af några få personer blott, med sin inskription kärlek af ett renadt hjerta! Flaggan har aldrig blifwit struken, efter 140 års tid swajar den än, och nu i alla werldsdelar, i alla länder, och millioner kämpa genom Guds nåd för deß framgång. — Äfwen i dag gör namnet sjelft effekt. Många förstå det liktydigt med begreppet syndfri" etc. — Hwilken uppblåsning! — Widare heter det (sida 58) „Emellertid är werkligen namnet Methodist hos folk af skilda klasser och denominationer, i deras uppfattning så sammanknippadt med hel (det är werklig) frälsning från all synd, att, så snart man nämner sig wara Methodist, det må nu wara på wägar eller torg, å ångbåtar eller jernwägskupeer, å ena platsen eller andra, begynner wanligen genast här en Ananias, der en Saphira, att tala till förmån för sin undanstuckna del eller en Achan att försWara den stulna manteln, instinktmäßigt kännande, att den nu är i fara — och äfwen detta bidrager på sitt sätt i trefnaden att wara Methodist." Jag frågar, om ett sådant sätt att tala och ett sådant sätt att uppföra sig utmärker ett köttsligt sinnes uppblåsning eller det bär spår af den christligt ödmjuke anden? Med alla sina willfarelser i läran påstå Methodisterna helt djerft, liksom ingen hade

Digitized by Google

rätt att derom hysa ringaste twifwel, att deras lära är „oprutadt bibliskt“ (sid. 40). Att antaga deß stadgar och bekännelseskrifter skulle således icke betyda annat än att bekänna sig till bibelns läror (sid. 43). Med allt det partihat och den partilystnad, som Methodisterna wisa, med all den bitterhet, i hwilken de utfara mot dem, som icke godkänna deras sjelftagna andelighet och deras dubbelhet i uppförandet, berömma de sig likwäl deraf, att deras fana har denna inskription: kärlek af ett renadt hjerta. Huru mycket de stympa, förwända och tillkonstla Guds ord, påstå de likwäl, att de „lära hwad bibeln lärer, icke ett bud mera, icke heller ett jota mindre“ (sid. 40). Odisputabelt wilja de anses för att wara **Guds barn och himmelens arfwingar.** Men att någon annan, som står utom partiet, kan obetingadt dela samma åsigt och lemna dem alla samma erkännande, är icke sannolikt. Man jämföre dem blott med Herrans ord i Matth. 5: Salige äro de, som äro andeligen fattige, ty **himmelriket hörer dem till.** Salige äro de fridsamme (egentl. fridstiftande), ty de skola **kallas Guds barn.** Öppet måste jag tillstå, att jag ännu icke funnit någon, på hwilken namnet Methodist gjort annan effekt, än ett wemodigt och widrigt intryck.

Huru öfwerensstämmer nu Methodistiska lärobyggnaden med d. h. Skrift? Methodisterna lära

1:o. Om Döpelsen, att den är nya födelsens **tecken** (se religions art.). Då Ap. Paulus i Tit. 2: 5 lärer, att döpelsen är nya födelsens bad, eller som Luther uttrycker det: ett bad till ny födelse, på grund af Herrans egen försäkran i Joh. 3: 4: Utan en warder **född** af watten och andanom, kan han icke ingå i Guds rike, så gör Methodismen döpelsen till ingenting annat än ett nya födelsens **tecken** eller ett **tecken** till en förutgången ny födelse. I och med det samma, som Methodisterna förändra nya **födelsens bad,** hwilket är Guds ord till **nya födelsens tecken,** hwilket är menniskodigt, göra de dopet, det heliga, af Christus stiftade dopet, till ingenting annat än ett tecken. Då de ändra nya födelsens bad till nya födelsens tecken, så göra de dopets werkan om intet, eller rättare de bestrida, att dopet utöfwar någon werkan inom menniskan. Likwäl påstå de, att de lära ingen ting mera, ingen ting mindre, ingen ting annat än skriften lärer, men ådraga sig dock den domen, som läses i Uppenb. 22: 18, 19. Hwar i Bibeln står, att döpelsen är nya födelsens tecken? Om man läser den ifrån början till slut träffar man ingenstädes på detta uttryck, icke ens på något, som deråt häntyder.

Nu häda de Lutherska kyrkan för deß mening, att barnen i dopet **göras** till Guds barn (sida 13). Efter Methodistisk uppfattning äro barnen förut Guds barn, äro före döpelsen födde på

nytt, och dopet erhålles blott till ett tecken eller bekräftelsen på, att ny födelse före döpelsen skulle hafwa skett. Men när och hwarigenom barnets nya födelse före dopets erhållande blifwit hos barnen tillwägabragt, wilja Methodisterna icke låta oß weta. Kanske i den naturliga födelsen? Ja wißt! Åtminstone födes wäl ett Methodistbarn hit i werlden utan synd och ingick genom den naturliga födelsen i Guds rike; måhända ocksa alla barn, ehuru Skriften och med den Lutherska kyrkan antager, att wi äro alla af naturen wredens barn Eph. 2: 3, och att hwar och en af oß är af syndelig säd född samt tillstår, att min moder hafwer mig i synd aflat Ps. 51: 7. Följaktligen är det icke heller underligt, att Methodisten ingen wigt lägger på barndopet, ehuru han icke likt Baptisterna förnekar det. Man finner således, att Lutherska kyrkan och Methodistsamfundet hysa alldeles motsatta åsigter om dopet, enär Lutherska kyrkan lärer, att dopets bestämmelse och ändamål är att föda på nytt och göra menniskan till Guds barn, men Methodismen påstår döpelsen icke hafwa denna werkan, utan är ett tecken, och inom menniskan uträttar ingenting. Nu blir frågan, hwilkendera läran står på biblisk grund. Af det föregående är detta redan klart. Jesus befaller sina Lärjungar Matth. 28: 19: Går ut och görer allt folk till lärjungar genom att döpa dem etc. Då Jesus i Joh. 3: föreställer Nikodemus nödwändigheten af nya födelsen, säger Han: Utan en warder född af watten och andanom, kan han icke ingå i Guds rike. Ap. Paulus kallar döpelsen icke nya födelsens tecken, utan nya födelsens bad, icke ett tecken till ny födelse, utan ett bad till ny födelse och säger i Rom. 9: 3, 4, att wi äro begrafne med Christo genom dopet till döden, att alle wi, som äro döpte till Christum Jesum, wi äro döpte till Hans död, och att wi således genom dopet warda inplantade till en lika död med Christi död och warda så ock Hans uppståndelse lika. Ap. Petrus förmanar de uppwäckte af omskärelsen att låta döpa sig i Jesu Christi namn till syndernas förlåtelse och lofwar dem d. h. Andas gåfwor Apg. 2: 38. Då de af förhuden döptes, så skulle det ske i den treenige Gudens namn. I Eph. 5: 26 heter det, att Herren hafwer gjort sin församling ren i wattnets bad genom ordet. Så tyckes dopets kraftiga werkan wara tydligen styrkt af flera skriftens klara språk. Owärdigt och ogudaktigt är det att göra dopet till ingen ting annat än ett yttre tecken, hwartill ju den hwita dopklädningen lika så wäl kunde tjena. Om man opartiskt och utan förutfattade meningar undersöker saken wid Guds ord, torde man lätt finna på hwilkendera sidan sanningen finnes, försåwidt nemligen man annars erkänner bibeln som norm för all sanning.

Digitized by Google

Hwad som isynnerhet utgör stötestenen å Methodistens wäg, är i denna fråga Lutherska kyrkans fasthållande wid Jesu ord till Nikodemus: Utan en warder född af watten och andanom, kan han icke ingå i Guds rike, ty efter denna grundsats skulle ju äfwen de barn, som utan döpelse dö, blifwa från Guds rike uteslutne. Lutherska kyrkan har ingenstädes bestämt detta, eftersom skriften på intet ställe uttryckligen tillkännagifwer, huru Herren will behandla eller tänker att göra med de barn, som utan döpelse dö. Derföre kunna wi utan grubbel och utan twekan öfwerlemna den saken åt den allena wise Guden, åt den kärleksrike barnawännen, Herren af himmelen. För det, som är oß obekant, behöfwa wi icke, böra wi icke förneka eller förwända det, som dock i sig sjelf är klart. (Non privatio, sed contemptus sacramenti damnat.) Icke så wi förneka döpets pånyttfödande kraft derföre att wi ej hafwa kännedom om de medel och utwägar, som Herren möjligen kan hafwa i sitt wåld, till att derigenom förhjelpa de odöpta barnen in i Guds rike. Lutherska kyrkan fastställer emellertid och släpper icke ifrån sig, hwad hon af d. h. Skrift fattat såsom oemotsägligt. Det, som är född af kött, det är kött och kan icke se Guds rike. Joh. 3: 3, 6.

2:o. Om d. h. Nattwarden lära Methodisterna, likaledes i öfwerensstämmelse med reformerta lärobegreppet, att der i densamma eger rum **endast** ett andeligt och himmelskt, men icke ett sakramenterligt ätande och drickande. Nattwarden betraktas af Methodisterna hufwudsakligen såsom **ett bekännelsetecken på menniskans sida** och **ett bekräftelsetecken på Guds sida**. Så heter det i den 18 af deras religionsartiklar: „Herrans Nattward är icke allenast **ett tecken** på den kärlek, som de christna böra hafwa till hwarandra inbördes, utan snarare ett sakrament (not. helig bekräftelse) på wår förloßning genom Christi död, så att för **dem, som rätteligen, wärdigt och i tron** anamma detsamma, blifwer brödet, som wi bryta, en delaktighet af Christi lekamen och likaså wälsignelsens kalk en delaktighet af Christi blod. — Widare: Christi lekamen och blod gifwas, emottagas och åtnjutas i Nattwarden **endast** på ett himmelskt och andeligt sätt; och **tron** är medlet, hwarigenom Christi lekamen och blod emottages och njutes i Nattwarden. Så tydliga dessa ord ock äro, uttydes meningen ännu tydligare, då Methodisterna smäda Lutherska kyrkans på skriften grundade sanning, att Jesu lekamen och blod werkligen på ett sanfärdigt, dock sakramenterligt sätt ätes och drickes i Nattwarden. Lutherska kyrkan bekänner om Altarets sakrament, att deruti sanfärdeligen ätes och drickes med munnen Christi lekamen och blod uti bröd och win, äfwen om presterna, som utdela Herrans Nattward eller de, som anamma den, icke tro eller eljest mißbruka

Digitized by Google

d. h. Nattwarden. Sådant begabbar Methodisten i dessa ordalag (sid. 15): „Då Christi naturliga lekamen i alla fall är med i Nattwarden (enligt kyrkans uttryckliga ord) och naturligen ätes „med munnen“, så fås genom „ i, med och under“ ‚är‘ det resultat, att en naturlig måltid i Nattwarden serweras, bestående af bröd, kött, win och blod, hwilket allt sanfärdeligen ätes med munnen af såwäl en ogudaktig lik Judas som en helig lik Petrus. Min tro räcker icke till här, men jag will lemna saken, sägande skonsamt: jag wet ej, hwad Lutherska kyrkan lärer om Nattwarden.“ Så långt Methodisten. På samma sida af samma skrift heter det: „Lutherska kyrkans lära om Nattwarden har derföre alltid warit oförklarlig.“ Methodisten firar alltså en Nattward, som han till alla delar kan förklara, längre wågar han icke gå. Hwad, som häraf är uppenbart, är i första hand det, att Lutherska kyrkan och Methodisterna ha alldeles motsatta åsigter om Nattwarden, likasom om dopet, ty hwad den förra tror och bekänner, det förkastar den senare derföre, att det är oförklarligt. Striden rörande Nattwarden, som Methodisterna öppnat mot wår kyrka, är alldeles samma strid, som utkämpades mellan Luther och Calvin, och som till wäsendtligaste del wållade, att dessa män åtskildes. Det är således lögnaktigt föregifwande, då Methodisterna påstå, att de icke predika sådant, som leder till söndring från Lutherska kyrkobekännelsen. Hufwudsaken äfwen i denna fråga beror nu derpå, hwilkendera bekännelsen har skriften på sin sida. Det torde wara bekant, att Methodisterna för ett **blott andeligt** ätande af Jesu kött och drickande af Jesu blod i Nattwarden åberopa Jesu tal uti Joh. 6 kap. der Jesus säger: Hwilken som äter mitt kött och dricker mitt blod, han hafwer ewinnerligt lif och jag skall uppwäcka honom på den yttersta dagen. Häraf drager man den falska slutsatsen, att, om den owärdige Nattwardsgästen skulle i Nattwarden äta Jesu kött och dricka Hans blod, så skulle Jesus med detsamma tillförsäkra honom ewinnerligt lif samt lofwa, att Jesus skulle blifwa i honom, och han i Jesus, hwilket wore orimligt; derföre, säger man, få owärdiga Nattwardsgäster i Nattwarden icke Jesu lekamen och blod. Dock kunna genom ingen sansad bibeltolkning dessa Jesu ord i sitt närmaste syfte hänföras till d. h. Nattwarden, enär Nattwarden, då de talades, ännu icke war inrättad. Jesus skulle då hafwa talat om en sak, som icke fanns till och i så fall hade lärjungarne icke kunnat fatta något begrepp om hwad Jesus lärde. Han talade wid detta tillfälle om det andliga ätandet och drickandet, som kan ega rum likasåwäl utom som uti Nattwarden, men som icke engång uti Nattwarden eger rum, då tron saknas. Till det andliga ätandet och drickandet af Jesu lekamen och blod fordras tron, den sanna och lefwande tron,

Digitized by Google

ty Jesus säger, att den, som så äter och dricker, hafwer ewinnerligt lif. Men till ett sådant ätande och drickande är Nattwarden icke nödwändig, eljest skulle ingen, som saknat tillfälle att begå Nattwarden, kunna hafwa ewinnerligt lif. Men som detta andeliga ätande och drickande består deruti, att menniskan under det redeliga och trägna bruket af Guds ord, med tron tillegnar sig fulla wälsignelsen af Jesu lekamen och blod, hwilken tillegnelse kan ske äfwen utom sakramentet, så kan man af dessa ord icke draga den slutsatsen, att otrogna Nattwardsgäster i Nattwarden icke skulle emottaga Jesu lekamen och blod sakramenterligen, ty Nattwarden förlorar icke arten af ett sakrament, derföre att menniskan i otro åtnjuter densamma, och att äfwen de, som på owärdigt sätt begå Nattwarden, äta Jesu kött och dricka Hans blod lika wäsentligen som de troende menniskorna, kan man finna af sjelfwa instiftelsetillfället, enär Jesus icke gjort något undantag för Judas, hwilken enligt Luc. 22: 21, der Jesus säger: Dock si, min förrädares hand är med mig på bordet, war med och deltog i Nattwardens åtnjutande (se Bengels Gnomen till detta ställe). Deßutom blir detta alldeles klart af 1 Cor. 11: 27 fl.: Hwilken nu owärdeliga äter af detta bröd och dricker af Herrans kalk, **han blifwer saker på Herrans lekamen och blod.** Men pröfwe menniskan sig sjelf och äte så af det brödet och dricke af den kalken; ty den owärdeliga äter och dricker, han äter och dricker sig sjelfwom domen, icke **åtskiljandes Herrans lekamen.** Enligt Joh. 6 kap. kan den obotfärdige Nattwardsgästen icke **andeligen** äta Jesu kött och dricka Hans blod; och skulle han nu enligt Methodistisk uppfattning icke heller sakramenterligen äta Jesu kött och dricka Hans blod i Nattwarden, så skulle obotfärdiga Nattwardsgäster i Nattwarden hwarken **andeligen** eller **sakramenterligen** få Jesu lekamen och blod, de skulle i Nattwarden icke emottaga annat än bröd och win. Hwad fara eller hwilken själaskada skulle de obotfärdige då befara af ett owärdigt Nattwardens begående? Huru kunde Ap. då säga om dem, att de blifwa sakre på Jesu **lekamen och blod,** att de äta och dricka sig sjelfwa **en dom,** att de icke åtskilja **Herrans lekamen,** om der af dem åtnjöts endast bröd och win. I detta fall skulle Ap. hafwa uttryckt detta förfyndande så: Han blifwer saker på **bröd och win,** det enda som en obotfärdig skulle få i Nattwarden. I öfrigt fasthåller Lutherska kyrkan lika ståndaktigt som Luther sjelf uttrycket, som Jesus anwänder wid instiftelsen och Paulus efter honom oförändradt anförer, såsom han det undfått af Herranom: Detta är min lekamen, detta är mitt blod. Här utropar Methodisten: „Min tro räcker icke till här!" Hwarföre? Jo, derföre att han ingen tro har. Han kunde ju så gerna med oß andre widblifwa detta: Jag förstår det icke.

Digitized by Google

Men finnas då inga andra läror i Skriften, som han icke förstår och ändock bekänner? Troligen, ehuru han ännu icke **uppenbarligen** förnekat dem. I läran om Nattwarden har han således gjort gemensam sak med andra fritänkare och sanningens förnekare, och derföre är icke heller underligt, att dessa i sin ordning bistå honom igen med sitt förswar. Här låter man sig icke nöja med tomt prat, ty detta är ett, och en grundlig bewisning är något annat.

3:o. Nu också några ord rörande frälsningen, blott för att ådagalägga beskaffenheten af de beskyllningar och anklagelser, som Methodisterna rikta emot Lutherska kyrkan. En Methodist, sannolikt en framstående medlem i det samfundet, säger (Nilsson sid. 9): „Jag finner Lutherska läran lära ingen ting wißt rörande frälsningen, det wigtigaste af allt, det egentligen enda wigtiga, är mycket i wirrwarr.“ Sedan anföras flera, efter mitt förmenande, mycket herrliga lärdomar af Luther både om döpelsen och om den gamla menniskans dödande genom daglig ånger och bättring, till en del hemtade ur Luthers största, allmänt erkända mästerwerk, hans lilla katekes, hwarom slutligen säges (sid. 11): Resultatet af allt detta blir, jag wet icke, hwad Lutherska kyrkan lärer rörande frälsningen, ingen **kan** weta det. Sjelfwa deß symboliska böcker samla i oreda här, lofwa frälsning än hos Christus, än i dopet, än genom daglig ånger och bättring, än ingen frälsning i detta lifwet, utan blott en onyttig, fruktlös sträfwan derefter, tills döden (märkwärdigt nog! fåfänga inbillning!!) bryter sin egen udd synden, gör slut på eländet och förer till den ewiga herrligheten.“ Den bitterhet, som uttalas i det följande, will jag skona förståndigt tänkande menniskor från att här intaga, må detta stå för Methodistsamfundets räkning. Emedlertid höra wi, att Methodisterna anklaga wår kyrka för att wara en andelig stöka, som skulle dyrka många frälsare. Hon skulle hylla döpelsen som en frälsare derföre, att Luther skrifwer om döpelsen, att den werkar syndernas förlåtelse, frälsar ifrån döden och djefwulen, och gifwer ewinnerlig salighet. Ånger och bättring skulle ock göras till frälsare, emedan det i wår katekes säges, att döpelsen betyder, att den gamla menniskan skall genom daglig ånger och bättring förqwäfwas och dödas m. m. Detta allt skulle nu wara Lutherska kyrkans wirrwarr, deß hufwudsakliga willfarelse. Huru skall denna kyrka här kunna resa sig ur sina ruiner? Här synes den ju hafwa fått sjelfwa dödsstöten och alla deß medlemmar skulle hafwa famlat i 300-årig blindhet, upptäckt först genom det Methodistiska ljuset. Men jag skulle kunna glädja skadelystna Methodister med den uppgiften, att Lutherska kyrkan efter Methodistisk uppfattning

Digitized by Google

har ännu flera frälsare och kan äfwen gifwa skäl ur skriften för ett sådant påstående.

Först och främst bör man betänka, att Luther om döpelsen uttrycker sig alldeles på samma sätt, som Ap. Petrus. Wi läsa nemligen i 1 Petr. 3: 21, der i det föregående är taladt om det watten, genom hwilket Noak och hans hus räddades: **Hwilket nu ock oß saliga gör i dopet**, som genom hindt betydt är (icke att köttsens smittor afläggas [också detta emot Methodisterna], utan att man hafwer ett godt samwete till Gud) genom Christi uppståndelse. I stället för att anfalla Petrus, rigtar man sina anfall mot den i denna sak alldeles oskyldige Luther. Om wi nu icke taga för godt Methodkstiska beskyllningar om Lutherska kyrkans wirrwarr, hwilket wirrwarr framställes icke då i d. h. Skrift sjelf? Huru orätt och obetänksamt uttrycker icke då Gud sjelf sin lära rörande den framför allt wigtiga frälsningen? Paulus, rörd och ledd af den helige Ande talar om, att en lärare under wissa wilkor är en frälsare både för sig sjelf och andra. I 1 Tim. 4: 16 skrifwer han till denne sin medhjelpare i predikoembetet: Haf akt på dig sjelf och på lärdomen, blif i dessa stycken, ty om du så gör, **frälsar du** dig sjelfwan och dem, som dig höra. Ap. Jacob talar om, att den ena menniskan frälsar den andra, då han Jac. 5: 19, 20 säger: Käre bröder, om någon ibland eder fore will ifrå sanningen, och någon omwände honom, han skall weta, att den der omwänder en syndare af hans wägars willa, **han frälsar** ena själ ifrån döden och skyler all öfwerträdelse. Samme Ap. skrifwer Cap. 1: 21 om Guds ord att det frälsar. Han förmanar: Anammer ordet med saktmodighet, som i eder plantadt är, **det edra själar kan** saliga göra. Äfwen Profeten Hezechiel begagnar samma sätt att uttrycka sig. Han skrifwer, äfwen han, Herrans eget ord till en lärare uti den Judiska församlingen; Hez. 33: 9: Förwarar du den ogudaktige för hans wäsende, att han må wända sig derifrån, och han icke will wända sig ifrån sitt wäsende, så skall han för sina synders skull dö, och **du hafwer frälst dino själ**. Man finner således, att Luther i denna sak uttrycker sig på ett sätt, som helt och hållet öfwerensstämmer med det uttryckssätt, som Herren sjelf anwänder i sitt ord. Hwar och en bibelforskare, som icke är alltför okunnig eller i sin egenkärlek är allt för mycket wis, wet ganska wäl, att Herren öfwer allt i sitt ord begagnar sig af ett sådant figurligt talesätt, och äfwen derigenom nedlåter sig till de enfaldige; att Han för framställningen af sina höga sanningar lämpar sig efter det allmänna uttryckssättet. Både lärda och olärda finna sig i allmänhet häraf tillfredsställda. I det alldagliga talet uttrycker man sig på samma sätt. Man säger t. ex. om ett kraftigt och wälgörande läkemedel: detta räddade mitt lif,

Digitized by Google

ty så snart jag begagnade det, stillades mina plågor, som woro nära att döda mig. Härigenom har jag ju icke förnekat läkarens skicklighet, som föreskref just det medel, som passade, eller den wälsignelse, som Gud inlade uti det anwända läkemedlet. Om jag håller på att drunkna, så säger jag till den, som i yttersta stunden förde mig upp utur djupet: Du har räddat mitt lif, fastän jag tacksamt erkänner, att det war Gud, som utskickade detta redskapet till min räddning, just i det afgörande ögonblicket. Luther har således icke begått något fel, han har iakttagit den Apostoliska förmaningen 1 Petr. 4: 11: Om någon talar, han tale **såsom** Guds ord. Beskyllningen i denna sak är dum, arg och listig, men icke det ringaste farlig. Anfallet är försåtligt, för att så mycket möjligt är nedsätta Lutherska kyrkan i **enfaldigt folks ögon**, men icke har detta kunnat ske „i kärlek af ett renadt hjerta." Lutherska kyrkan uppbygger sig på sin aldra heligaste troslära, hwilken bewisat och bewisar sig hwila på Apostlarnas och Profeternas grund, der Jesus Christus är öfwerste hörnstenen.

4:o. Omwändelsen framställes af Methodismen på egendomligt sätt. Deras uppfattning af den saken är efter mitt förmenande skef och osund. Methodismens grundläggare är, som wi weta, John Wesley, som lefde uti en tid, då icke endast rå okunnighet, utan äfwen en allmän andlig sorglöshet egde rum. Ehuru uppfostrad inom Reformerta kyrkan, bragtes han dock till allwarlig omtanka genom Luthers skrifter. Då han såsom lärare uppträdde med glödande nit mot den tidens rådande nådeföraкt, bestraffande synder af alla slag, som då gingo i swang, wäckte han och kunde icke annat än wäcka stort uppseende, och många waknade ur säkerhetens djupa sömn. Han wann öfwer allt, hwarest han uppträdde, stort tillopp och äfwen detta dref honom till ytterligheter. Också tillhörde han reformerta kyrkan, hwilken ur sitt sköte uppammat så många sekter. Hwad denne man, såsom jag will tro, af sant nit började, det ha flera efter honom **trott sig** om att fortsätta, dock utan att ega hans gåfwor och anseende, och det har gått med denna sekt, som det wanligen går med alla dylika, att djerfheten wäxer och den sneda rigtningen kommer allt mer och mer på sned. Att framställningen om en syndares omwändelse redan ifrån början fått en ganska farlig misrigtning, kan man bland annat finna af en berättelse, som denne Wesley gör om en person, som bekänner om sig sjelf: (se strödda tankar om den kyrkliga meningsstriden i wårt land sid. 32) „Sedan en Herr N. predikat, höll han möte. Under hans sista bön kände jag mig alldeles öfwerwäldigad af Guds kraft. **Jag erfor en djup förändring i sjelfwa djupet af mitt hjerta** och ifrån den tiden har jag **ingen wrede kännt, intet högmod, inga onda begärelser**

Digitized by Google

af något slag, ingen ting mot Guds rena kärlek stridande, hwilken jag känner beständigt." Härom uttalar nu Wesley detta omdöme: „Ett sådant exempel har jag aldrig sett förut, om ett sådant har jag aldrig läst: en menniska blir öfwerbewisad om synd, omwänd till Gud och förnyad till kärlek inom 12 timmar". Efter detta och flera andra mönster antaga Methodisterna en plötslig omwändelse, en omwändelse, som fullbordas på så förnimbart sätt, att menniskan, som är omwändelsens föremål, skulle känna timma och stund, då omwändelsen fullbordas med trons uppträdande: Omwändelsen skulle således efter Methodistisk uppfattning wara snart sagt ögonblicklig och nyafödelsen kännbar. Äfwen i denna punkt är den i strid emot Lutherska kyrkans framställning. Lutherska kyrkan antager i öfwerensstämmelse med Guds ord, att menniskan, som blifwit ett föremål för den omwändande nåden, kan förnimma och werkligen förnimmer begynnelsen och fortsättningen af d. h. Andas werksamhet på hennes hjerta. Då Jesus förmanar: Går in igenom den trånga porten; ty den porten är wid etc. — och menniskan åtlyder denna förmaning, så märker hon och kan icke annat än märka, då en sådan wändning uti hennes gamla förhållande föregår. Men att sjelfwa trons upptändande, nya födelseshandlingen är fördold, wisar Jesus tydligen, då han säger just med hänseende till nya födelsen: Wädret blås, hwart det will, och du hörer deß röst, och du wet icke, hwadan det kommer eller hwart det far; alltså är hwar och en, som af andanom född är. Joh. 3: 8. Jesus säger deßutom i Matth. 5: 3, att det är under andens fattigdom eller fattigdomen i anden, som Guds rike blir menniskan tillhörande. Men på det att Methodismen regelmäßigt må kunna genomföra sin omwändelsetheori, gå deß predikanter tillwäga på ett stormande sätt, som förnämligast går ut på att uppskaka känslan och sätta den arma menniskan uti en slags hänförelse. För detta ändamål anwända Methodisterna många konstlade medel, bland hwilka prof. Cornelius i sin kyrkohistoria räknar de stora s. k. lägersammankomsterna, den s. k. botbänken m. m. Någon förståndets upplysning och öfwertygelse kommer härwid mindre i fråga, utan sedan känslan förut blifwit satt i swallning genom en uppskakande förskräckelse, bjuder man till att på samma wäg framkalla de ljufwaste erfarenheter, den behagligaste känning af nåden, och så är då hela omwändelsewerket färdigt, ja, ibland så färdigt, att den förut förstockade syndaren blir alldeles syndfri på några timmar, eller åtminstone, såsom det läres, kunde bli; det. Att detta går ut på proselytmakeri, torde wäl icke anses swårt att inse. Att methoden är beräknad på att göra effekt och skaffa anhängare under förewändning att predika Christus och omwända själar, kan ingen förmena mig att mißtänka.

Digitized by Google

Med rätta har denna method blifwit liknad wid en machin, hwarigenom christna fabriceras, och att på sådant sätt en fanatisk christendom och ett till skojeri med heliga ting gränsande skrymteri mångenstädes alstrats, har nog blifwit en bedröflig erfarenhet. Detta skall nu wara det sätt, hwarpå dessa omwända heliga frambära för werlden sitt wittnesbörd om Christus, utom hwilket ingen sann gudsfruktan i landet kan finnas. Men att flertalet af Methodisterna sjelfwa för egen del icke måtte sätta högt wärde på sin omwändelse, eller till densamma hysa något synnerligt förtroende, ådagalägga de derigenom, att de widt och bredt, i tid och otid, med kända och okända tala om sin egen omwändelse. Wore den icke ett menniskowerk, således i sjelfwa werket sämre än ingen omwändelse, så behöfde de icke på skryt gå omkring i byar och gårdar, för att berömma sig af densamma. Wore den ett werk af sanningens helige ande, så skulle den nog bekräftas på ädlare och wärdigare sätt. Icke kan den staden döljas, som ligger på ett berg. För att nu göra denna tillkonstlade omwändelse rätt priswärd, så hörer det ocksä till saken att förkasta och utdöma den omwändelse, som är en werklig sann omwändelse, men som åstadkommits, att jag så må säga, efter helt annan method. Methodisterna säga sig sjelfwa wara så medgörliga och beskedliga, att de medgifwa, att sann christendom finnes och kan finnas äfwen under andra christna bekännelseformer, men då någon, som wi hålla för en allwarlig christen, som i stillhet och ödmjukhet både flitigt brukar och redeligt lefwer efter Guds ord, förklarar, att han icke will träda öfwer till deras samfund, så dömes han som en hedning, så att någon egentlig tillämpning af det gjorda allmänna medgifwandet aldrig kommer i fråga. Jag känner icke något religionssamfund, som wisar mindre fördragsamhet än just det, som berömmer sig af att hos alla sina medlemmar finna kärlek af ett rent hjerta.

5:o. Om Methodisternas, jag kan gerna säga, gudlösa lära om helgelsen, eller deras syndfrihetslära wore mycket att säga, men de hafwa sjelfwa dragit försorg om wederläggningen. Methodisterna påstå, att syndaförderfwets frö måste utrotas ur menniskans natur åtminstone en gång före döden, att detta syndaförderfwets utplånande kan ske på några timmar, ja, i ett ögonblick, men att det ocksä kan draga längre ut, fastän det måste ske en gång före döden. När jag på ett husförhör tillfrågade en ifrig Methodist, om arfsynd eller syndaförderf finnes hos en omwänd menniska, kunde jag på denna fråga icke få något annat swar än detta: Utan helgelse får ingen se Herren. En annan Methodist, som antager ett något philosophiskt utseende skrifwer (se Smith sid. 26): Försoningens wälgerningar äro dels owilkorliga, dels

Digitized by Google

wilkorliga. Bland de **owilkorliga** anmärka wi kroppens uppståndelse, både de rättfärdigas och de orättfärdigas, **borttagandet af arfsyndens skuld, så att den icke tillräknas oß** o. s. w. Således är det hans påstående att Gud för Christi skull **owilkorligen** eller utan afseende på, huruwida menniskan genom tron blir delaktig af Christi försoning eller icke, skall fria henne ifrån arfsyndens skuld. Är detta också ett bewis för den satsen, att Methodisternas lära är oprutadt biblisk? att de icke lära ett bud mera eller ett jota mindre än hwad bibeln lärer? Hwad den ene lärer, det lära och antaga de alla, ty de tala alla ett. Både i tal och skrift ifras der mycket för deras älsklingsidé: Syndfriheten eller som de upprepade och åter upprepade gånger uttrycka i det hos dem till ett ordspråk wordna: kärleken af ett renadt hjerta. Att denna syndfrihet, eller att arfsynden werkligen blir i detta lifwet alldeles utplånad ur de troende menniskornas hjertan, att der således hos dem alldeles ingen synd finnes, alldra minst någon werksynd (swaghetssynd wilja Methodisterna icke höra omtalas), att denna syndfrihet är deras absoluta tillhörighet, och att det är deras werkliga mening att så lära, är temligen lätt att bewisa, fastän de ibland synas något twecksamma och rädda för att helt tillstå det. Huru ofta upprepa de icke gent emot Lutherska lärobegreppet, att Jesus är en Frälsare i dag, att de ega kärleken i ett renadt hjerta, och att utan helgelse ingen får se Herren, allt detta i annan mening nemligen än hwad Lutherska kyrkan härmed förstår, och således måste de anse detta på sitt egna wis. De beskylla Lutherska kyrkans prester för den läran, att icke Jesus utan döden frälsar ifrån synden, hwilken beskyllning lärer wara intagen i någon deras tidning, äfwensom att ingen lärare inom Lutherska kyrkan lofwar hel räddning ifrån synden. Hwad will nu detta betyda? Hwad säges wäl genom dessa anklagelser? Då Lutherska kyrkan lärer, och jag har aldrig hört eller hört omtalas, att någon af deß prester lärer annorlunda, att Jesus frälsat ifrån syndens skuld, syndens straff, syndens herrawälde och syndens inneboende; lärer, att en menniska blir tillerkänd denna frälsning i rättfärdiggörelsen af tron, att hon i nya födelsen får kraft att motstå syndens retelser, men att hon först i en salig död får syndaförderfwets rot och känsla utplånade, samt att hon genom tron på Christus och för hans skull blir räknad hos Gud, som om hon intet syndaförderf hade haft eller har, fastän hon både haft och har det, och ehuru förderfwet i sig sjelf är lika stort efter som före omwändelsen, och att der från detta syndaförderf härflyta många skröpligheter, fel och brister, hwilka den omwända menniskan får bekänna, beklaga och hos Gud söka daglig förlåtelse för; så måste Methodistiska framställningen om syndfriheten betyda, att sjelfwa syndaförderfwet skall

Digitized by Google

blifwa före döden helt och hållet utränsadt, det må nu ske på längre eller kortare tid. Åtminstone några af Methodisterna i wårt samhälle anse sig helt wißt redan hafwa upphunnit detta fullkomlighetens mål, behöfwa alltså icke fast fara derefter. Det kan icke wara deras mening, att man genom rättfärdiggörelsen winner en tillräknad helighet, som åtföljer tron hela wägen igenom, ty det lärer Lutherska kyrkan på grund af hela skriftens tydliga witnesbörd. Särskildt må här åberopas Ap. Pauli ord i 1 Cor. 1: 30, der wi läsa, att Jesus Christus är oß af Gudi gjord till wisdom och till rättfärdighet och till **helgelse** och till förloßning. Hwarföre skall man här utesluta helgelsen, då man will behålla allt det öfriga? Hwart hafwa Methodisterna hänwisat Ap. Johs. ord i 1 Joh. 1: 8: Säge wi, att wi **hafwa** ingen synd, så bedraga wi oß sjelfwa och sanningen är icke i oß. Den benådade, högt begåfwade, framför andra kärleksfulle och bedagade Ap. Johannes säger detta icke om andra mindre försigkomna christna, utan han räknar sig sjelf till dem, om hwilka han här talar: Säga **wi**, att **wi hafwa ingen synd**, så bedraga **wi oß sjelfwa**. Sanning talar ingen menniska, som så talar och säger: wi hafwa ingen synd. Men Methodisterna blunda för allt sådant, som icke passar sig för deras system, eller ock gripa de till konstiga utwägar för att få skriften på sin sida. Så har man försökt komma ifrån detta så bindande skriftställe på det sättet, att man antager, att Aposteln med sina ord uti den derefter följande 10 v. der det heter: Säge wi, att wi **hafwa icke syndat**, då göre wi Honom till ljugare, och Hans ord äro icke i oß, skulle hafwa liksom rättat ett mißtag i 8 v. och således med uttrycket i 8 v. **hafwa synd** icke wille säga något annat än **hafwa syndat**, fastän hwar och en wäl wet, att Ap. har reda på, hwad han säger, och äfwen förstår, att det är en helt annan sak **att hafwa synd** och **att hafwa syndat**. Apostelen erkänner båda delarne, Methodisterna endast det sednare, men ej det förra (se Smith sid. 37). Nu undras, huru en fullkomlig och syndfri Methodist skulle wilja beswara den frågan, som den helige Guden ställer till alla: Ho kan säga: jag är ren i mitt hjerta och klar ifrån mina synder? Ordspr. 20: 9. Eller hwarföre har Herren på tre olika ställen i skriften till swar just på denna fråga upprepat alldeles samma ord: Det är ingen menniska på jorden, som godt gör och icke syndar, Ordspr. 7: 21, 1 Kon. 8: 46, 2 Chrön. 6: 36, om icke för att göra den saken så mycket mera öfwertygande för det egenkära hjertat, tillstoppa all mun för skrytet om syndfrihet och fullkomlighet? Under det Ap. Paulus kände sig som den förnämligaste bland syndare, äfwen sedan barmhertighet blifwit honom wederfaren, bröstar sig Methodisten deröfwer, att han har ingen synd, att han är fullkomlig i kärleken och, såsom det följdrigtigt

Digitized by Google

någonstädes lärer wara uttryckt, han behöfwer icke bedja om förlåtelse för egna synder, utan endast för andras. Här skulle således icke wara af nöden att fara efter fullkomlighet. Men då wår barmhertige Frälsare förmanar alla sina lärjungar: Warer fördenskull fullkomlige, såsom eder himmelske Fader fullkomlig är, Matth 5: 48, wisar Han, att en sådan fullkomlighet saknas, efter Han dertill uppmanar, sedan han förut warnat för de felsteg och mißtag, hwartill menniskan så lätt låter förleda sig. Öfwerallt i skriften förutsättes syndaförderfwet såsom ständigt inneboende och ständigt anfallande, eljest behöfde der ju icke talas om en oupphörlig strid emellan anden och köttet, om nödwändigheten att waka och bedja, ej heller sägas, att anden är willig och köttet är swagt. Då en rätteligen omwänd menniska ju längre deß mer får erfara sitt hjertas förderf, i detta sitt elände wandrar i räddhåga, fullbordar helgelsen i Guds räddhåga, samt söker och emottager en daglig rening i Jesu blod, så ser den af syndfrihetsinbillningen uppblåste intet af dessa skröpligheter, hwilka af förderfwet härröra. Med all sin wrånghet i lefwernet och, hwad ännu wärre är, i läran, anser han sig som ett helgon framför alla andra menniskor. Följden af sådan lära blir också den, att man icke aktar det som synd, hwilket är synd, utan håller det såsom helt oskyldigt, såsom en renhet och fullkomlighet, hwilket inför Gud och inför upplysta själar är en styggelse. På den wägen kommer menniskan lätt till att förswara isynnerhet det finare och med falsk andelighet utsmyckade syndawäsendet såsom det sannskyldiga goda, såsom det rättsinniga wäsendet.

Orsaken till en sådan förwillelse om synden är den, att man icke känner den helige och rättfärdige Guden; ty den, som icke känner Gud, känner icke heller sig sjelf. Då högmod är roten till allt ondt, så är, menniskan må nu wara Lutheran eller Methodist eller hwad hon wara will, dock ett i system förswaradt högmod, skadligare för henne sjelf och förderfligare för andra, än den uppenbara ogudaktigheten, hwilken dock af intet christeligt religionssamfund systematiskt förswaras. En af syndfrihetsföreställningen förtjust menniska är mycket swårare att bringa till allwarlig besinning, än den tanklöse syndaren; en menniska med insupna willfarelser i läran är hårdare sluten för sanningen, än en menniska, som är medweten om sitt utswäfwande syndalefwerne. Genom högmod och willfarelse i sammanblandning ligger wägen öppen till förhärdelse genom syndens bedragelse. Barnaskapswißhet kan en troende själ winna, men andeligt skryt och falsk andelighet i förening kan icke göra menniskan mottaglig för d. h. Andas wittnesbörd, utan måste han wittna om sig sjelf, om något wittnesbörd skall winnas. När gingo Jesus och Hans Apostlar eller

Digitized by Google

de första christna tillwäga såsom andelige prejare. Ehuru man nu för tiden gör sig skyldig till den nu bestraffade osklickligheten, beropar man sig likwäl på sin syndfrihet.

I högsta måtto tröstlös är en sådan syndfrihetslära. Om en fullt utbildad Methodist omsider skulle wakna ur sina drömmar och så känna sitt syndiga hjerta, så skulle han icke blott förkasta sin omwändelse, hwilken sannolikt icke är wärd något bättre öde, utan han skulle ock efter sina grundsatser förkasta sin Frälsare, som icke kunnat hjelpa honom till den fulla frälsning, som han wäntat sig. Såwida han icke will förwända begreppet om synd, eller gifwa sig frihet att göra huru mycken orätt som hälst under föreställning, att orätt icke är synd och således fördjupas i säkerhet, så skulle ingen annan utwäg återstå än att i förtwiflan anse sig förlorad. Antingen man gör den längre omwägen genom säkerhet eller den kortare genwägen genom förtwiflan, är slutliga målet det ewiga förderfwet. „Är menniskan fast besluten att aldrig hwila det rena hjertat förutan, suckar och wäntar hon efter den fullkomliga kärlekens werk emottaget i ett ögonblick, att hon må slippa syndens inneboende," allt efter Methodistiskt tungomål, så kan hon råka in uti en hopplös, mödosam kamp, ur hwilken endast en redelig syndabekännelse kan rädda henne.

Icke heller blir i någon måtto Jesus förringad, Hans försoning förbisedd, eller tron nedsatt i wärde derföre, att man håller sig fast wid bibelns lära om syndaförderfwets inneboende intill en salig död; ty segern, som en christen genom sin Frälsare winner, blir icke mindre, utan fastmer fullständigare, då han kan öfwerwinna ett ondt, en synd, om hwilken Ap. säger, att den **alltid lådar wid oß och gör oß tröga**, än att endast hålla stånd emot de yttre fienderna, sedan den inre bundsförwandten skulle hafwa blifwit tillintetgjord. Det enda, som härwid skulle gå förloradt, wore den egna berömmelsen. Methodisterna må döma och anse mig wara utan tro och blifwa utan salighet, bäst de wilja, jag bekänner dock enligt sanningen och en daglig erfarenhet, att mitt hjerta är ett argt och illfundigt ting öfwer allting, Jer. 17: 9, och gör mig mera beswär och bekymmer än allt annat. Jag öfwerlemnar utan förtrytelse det fullkomligen renade hjertat åt Methodisten att fröjda sig åt och berömma sig af tills widare.

6:o. Ytlig, skriftwidrig och hinderlig för sann religiös utweckling är Methodistiska kyrkoförfattningen. Inom det samfundet får lätt hwar och en, som har en mun, den talande är, kallelse att wara lärare. Med hwad grundlighet han förkunnar ordet, betyder mindre, endast han kan tala eller har en talande tunga. Hwad som fattas i kraftig och öfwertygande bewisning det måste ersättas genom ett häftigt ropande och skrikande, så att det höres

långa wägar. Detta hörer till det brinnande nitets bewisning; härigenom skall ådagaläggas den kyrkans lif, eller för hwilket ändamål skulle det eljest tjena i de små kapellen eller i bondstugorna? Men ogräs har också lif. Det hörer äfwen till regeln och skall stämpla Methodismen som en Christi kyrka, att deß predikanter tala fritt och icke skrifwa sina predikningar. Så gjorde Jesus och hans Apostlar, säger man, och det är klart och kan icke annat komma i fråga, än att Methodismens skomakare och skräddare, som utskickas att predika, måste wara på intet sätt mindre utrustade än Jesus och hans Apostlar; desse Methodistpredikanter kunna ju i intet stycke stå efter dem, som både wid talandet och skrifwandet omedelbarligen ledes af Guds Anda. Äfwen mycket framstående predikanter torde kanske komma att slita rätt ondt, om de skriftligen skulle författa en enda predikan. Åtminstone känner jag en person, hwilken offentligen erkännt sig hafwa predikat, som skref såsom ordförande i kommunalnämnden sina kungörelser så, att de woro under all kritik. Till ett andeligt prat fordras icke heller mycken förberedelse, isynnerhet om det sagda kan sägas om igen wid ena tillfället efter det andra. Emellertid skall det gå stormande till, såsom man får weta af Grauls skiljoläror, derifrån jag här lånar ett stycke anfördt i strödda tankar om den kyrkliga meningsstriden i wårt land, sidan 36, 37. „Wi låta en tysk-luthersk predikant i Nordamerika berätta: Ställets predikant (en Methodist) stormade under allt högre stegrad sjelfupphetsning löst på församlingen och lade henne sin bönemethod på hjertat, under det han talade allt hastigare och skrek allt häftigare, så att jag till slut förstod blott enskilta ord. Också blef hans ansträngning icke utan önskad påföljd, ty ur qwinnohopen höjde sig med ens en röst, som på ett obeskrifligen rysligt och hemskt sätt med stor häftighet oupphörligen skrek pity (nåd, förbarmande), så att hon till och med öfwerröstade predikanten, som emedlertid icke lät störa sig, utan fortfor att å sin sida ropa med all makt, så länge hans lungor mäktade. Sedan han omsider tystnat, föll församlingen på knä, och en af klaßföreståndarne eller förmanarne bad nu på samma häftiga sätt högt för qwinnan, som emellertid icke upphörde att ropa pity; wid synnerligen anslående ställen af denna bön föll en del af församlingen in med Amen! I sjelfwa werket blef qwinnans pity i sin rysliga entonighet allt swagare, ware sig i följd af andtrutenhet eller derföre, att de ljufwa nådekänningarne och trosglädjen redan rörde sig hos henne; ty man plägar fortfara med bön och sång så länge tills pity öfwergår i ett glory (tack och lof), skulle det än draga ut dermed till midnatten. — Predikanten Herr M. uppmanade derefter de botfärdige själarne att framgå till botbänken, på det

Digitized by Google

att församlingens böner och sånger måtte komma dem till godo. När emedlertid det oaktadt ingen infann sig, så anwände han den twearmade häfstången af lockande och förfärande historier, hurusom de och de själarne dersammastädes så hastigt kommit till nådens glädje och syndernas förlåtelse, „blifwit förda igenom till Guds barns saliga frihet;" men hurusom andra åter, hwilka icke welat framgå, mycket ofta dött helt plötsligt och under betänkliga förebud. Deßemellan sade han flera gånger: „Wi blygas icke, om än ingen enda kommer, wi hafwa gjort wårt bästa." Ty så bortkomna äro dessa i sin omwändelsemethod, att framgåendet till botbänken af dem anses för detsamma som botfärdighet, men ickeframgåendet som obotfärdighet. Ändtligen, sedan en af församlingens äldste Herr L. affyrat ännu det wådliga skrämskottet, att för helt kort sedan en man i Cincinnati dött i „dyster förtwiflan" derföre, att han icke hörsammat kallelsen till botbänken, infunno sig twenne qwinnor, af hwilka den ena häftigt stånkade, samt temligen oanständigt och krampaktigt fäktade med armarna, så att det erfordrades både mod och skicklighet att lyckligt transportera henne till botbänken. Sedan hon nu här uppnått altarskranket, underlät Herr M. icke att yttra sin glädje öfwer denna frukt af sina ansträngningar, i det han högt utropade: „Lofwad ware nu Gud". Härefter ömsom sjöng församlingen och bådo enskilta medlemmar deraf med hög röst för dessa botfärdiga, under det att ett och annat ord tillhwiskades dem än af predikanten än af förmanaren, än af andra personer. Tillika begynnte en qwinna, twärt emot Apostelns uttryckliga förbud, att bedja högt för de botfärdiga. Slutligen började den förstnämnda qwinnan att upphäfwa fröjderop; nu erfor hon känningen af nåden och af sina synders förlåtelse."

Det wådligaste af allt är ändock det, att Methodistkyrkan gifwer alla sina predikanter wittnesbörd om sann och lefwande tro på Christus; den säger, att de alla äro pånyttfödda eller hafwa undergått hjertats omskärelse (Nilsson sid. 43, 44). Hwem skall nu pröfwa och afgöra detta? Om det likwäl skulle hända, jag fruktar, att det händer, att en Methodistpredikant skulle wara en skrymtare, så har han likwäl kyrkans wittnesbörd om lärjungaskap. Icke engång wår Gudomlige Frälsare gick så tillwäga, då Han utsåg och antog sina Apostlar. Bland dessa fanns en Judas, hwilken, ändock han war känd och blef warnad af Honom, som ransakar hjertan, den ende hjerteransakaren, likwäl icke blef utesluten från Apostlakallet förr, än han uteslöt sig sjelf. Icke är hwar och en omwänd, som säger sjelf, att han är det, långt derifrån. Att det inom Methodistsamfundet icke lärer wara så noga med den inre pröfningen wid antagandet till lärare, endast man

Digitized by Google

säger sig hylla och och erbjuder sig wilja hålla med Methodisterna, kan man finna bland annat äfwen deraf, att en person, som öppet berömmer sig af att wara fritänkare, uppgifwit, ifall denna uppgift eljest är sann, att han blifwit erbjuden 5000 Rdr i årlig lön, om han wille åtaga sig att predika Methodism. Med djupt och heligt allwar borde man betänka Jesu egna ord i Uppb. 2: 23: Alla församlingar skola weta, att Jag är den, som ransakar njurar och hjerta och skall gifwa hwarjom och enom efter hans gerningar.

Hwad nu de öfriga medlemmarne af församlingen widkommer, så skola äfwen de tagas efter en bestämd method och pröfwas, så att när de blifwit antagna, hafwa äfwen de med detsamma kyrkans wittnesbörd om genomgången omwändelse och bättring. Detta utrönes under sex månaders pröfwotid, också ett menniskopåfund. Icke omtalas något dylikt på ett enda ställe i Skriften. Ingen af dem som på Pingstdagen mottogo d. h. Andes gåfwa eller eljest kommo till den hopen som trodde, sattes på sex månaders prof. Dessa fingo wittnesbörd af d. h. Ande, men icke af församlingen. Hwad skall utrönas under den sex månader långa pröfwotiden? Jo, det utrönes om de prof undergående, som förut warit supare, swärjare, sabbathsbrytare, lösaktige och slagskämpar eller andra uppenbara syndare kunna hålla sig under dessa sex månader, om de wilja fortfara att berömma sig sjelfwa såsom omwända och smickra hwarandra såsom syndfria. Sedan eller kanske redan förut får hwar och en af dem fullt upp att göra, för att samla ihop folk till deras gudstjenst, hwilket kallas, att de utgå som missionärer. Detta missionerande tillgår på det sättet, att de utsändas eller utgå åt skilda håll twå och twå, antingen twå män eller en man och en qwinna, för att om söndags morgon bedja der och hwar i stugorna. De knäfalla och bedja för det husets folk och tala understundom så försmädligt och föraktligt i sina böner för och om de närwarande, att mången endast af den anledningen öfwergifwit sällskapet och fått afsmak för hela anstalten. Mötas missionärerna med den inwänningen, att man icke nu kan emottaga dem, emedan man ernat sig till kyrkan, der gudstjensten snart börjar, så heter det: skolen I gå till stenkyrkan, icke är kyrkan förmer derföre, att hon är af sten etc. Swaras, wi höra wåra lärare, dessa hålla wi oß till, så heter det hånande: edra lärare predika för lön skull, wi predika utan lön för intet, af nit till själens frälsning De sjuka i församlingen uppsökas, och då jag först besökt dem och meddelat dem Nattwarden infinna sig Methodisterna, för att, som de säga, läsa för dem och tala Guds ord för dem, samt föreställa dem, att annat icke duger eller tjenar till någon nytta. Den, som efter afhöran-

det af en Methodistpredikan blifwit förskräckt och kommit i något bekymmer omringas af alla de andra, hwilka bedja omkring henne, bedja för henne och hon släppes icke med sina bekymmer på egen hand, hon fasthålles likasom med tåg. Hon erhåller sina förmaningar, henne lemnas wittnesbörd och när hon erfar något synnerligt ljufligt, så är segern wunnen, då höjes jublet. Hon kommer i klaßledarens händer, den nödiga sjelfpröfningen göres öfwerflödig, hon är utan widare motsägelse ett Guds barn. Den andeliga fabriken är ständigt i gång, man tränger sig fram och låter icke gerna afwisa sig. Här anwändes både lockande och hotelser. Regelmäßigt hållas både bönemöten och klaßmöten. Men samfundets sätt att gå tillwäga är allt för wäl kändt öfwer allt, der detsamma lyckats skaffa sig ett stamhåll och wunnit något insteg; derföre behöfwer icke myckct ordas härom. Inom denna ort synas Methodisterna hafwa förlorat förtroendet, så att deras inflytande hädanefter icke torde blifwa rätt stort.

Wi wilja nu häremot framhålla wår kyrkas grundsatser rörande kyrkoförfattningen och den kyrkliga ordningen, samt äfwen efter skriften pröfwa densamma. Lutherska kyrkan antager ett särskildt förordnadt predikoembete, ett embete, som blifwit af Herren sjelf instiftadt, åt hwilket är anförtrodt nycklarnas makt, makten att lösa och binda, att förlåta och behålla synder; rättigheten och skyldigheten att offentligen lära och förkunna Guds ord samt förwalta Sakramenterna. Detta läro- eller predikoembete, som i gamla testamentet hade sin motswarighet i Profetembetet, upprätthålles och förwaltas af de personer, hwilka emottagit den underwisning, genomgått de öfningar och fullgjort de wilkor, som kyrkan sjelf genom sina representanter föreskrifwit, och hwilka på grund häraf begära och åstunda ingå i embetet, samt förbinda sig att förwalta det i öfwerensstämmelse med Guds ord efter de symboliska böckernas tolkning. De läroanstalter, som härtill blifwit inrättade, hafwa alldeles samma ändamål och syfte, som de profetskolor, som funnos inrättade inom Judiska församlingen under gamla testamentets tid, och hwilka under en wiß tid förestodos af profeterna Elia och Elisa och woro upprättade på Carmel, i Gilgal, i Silo och på andra ställen. Dessa skolor woro af helt annan natur än wår tids moderna söndagsskolor, hwilka efter den lösa andelighetens mönster tyckas gå ut på att roa och förlusta barn och ungdom med så kalladt Guds ord, i stället för att allwarligt underwisa och uppbygga dem. Här framställes en hel hop osmakliga omwändelseshistorier och bedrifter rörande personer, om hwilka det enligt rätta sanningen torde kunna sägas såsom wi läsa i Hos. 7: 16: De omwända sig, dock icke rätteliga, utan äro som en falsk båga.

Digitized by Google

Evangeliska fosterlandsstiftelsen och andra sjelfbildade sällskaper, andeliga myndigheter, som af Lutherska kyrkan på intet wis erkännas, utsända ocksa sina omogna kolportörer och lekmannapredikanter, hwilka hand i hand med Methodister, Baptister och andra sektbildare arbeta på att undergräfwa den af kyrkan fastställda kyrkliga ordningen. Alla dessa arbetare beropa sig på Jesu förste Apostlar och lärjungar, hwilka ocksa, säga de, woro olärde och lekmän. De besinna dock icke, att dessa Apostlar och lärare i tre års tid njutit underwisning och stått under ledning af den himmelske Mästaren sjelf, hwilket wäl will säga mera, än att hafwa aldrig så länge bewistat de utmärktaste högskolor i werlden. De egde ocksa d. h. Andas utomordentliga gåfwor, den af Honom förlänta undergörande förmågan, hwarmed de kunde styrka sin beskickning. Kunde nutidens kolportörer, Methodister, Baptister och andra lekmannapredikanter framwisa något dylikt, hwilket ock Luther fordrar af dem, så skulle wi tro dem och wika undan för dem, eljest aldrig; huru lärda och förnäma män de än lyckas få på sin sida. Att Paulus hade fått detta embete, gjorde honom rätt dristig, och detta embete, som han fått icke af menniskor, icke engång genom menniskor, utan af Herren sjelf, utgjorde hans berömmelse. Då han talar om ordets förkunnande, skrifwer han: Gör jag det gerna, så warder mig lönt, gör jag det ogerna, så är mig det embetet befallt. Följaktligen ansåg han ordets offentliga förkunnande som ett embete. Man hörde wid ett offentligt tillfälle af en wän till lekmannapredikandet anföras, bland andra besynnerliga skäl för lekmannapredikandets berättigande, ocksa detta, att, om än af skriften icke kan bewisas, att lekmännen hafwa rättighet att offentligen predika, så kan af skriften icke bewisas, att de dertill äro oberättigade. Härmed will man ju påstå, att allt sådant skulle wara rätt och godt, som i skriften icke kunde bewisas wara orätt och ondt; hwilka widunderliga stiftelser skulle icke på det sättet kunna förswaras såsom bibelenliga? Fins här ett predikoembete, af Herren sjelf instiftadt, måste det bekläbas med sådana personer, som fullgöra de af kyrkan sjelf uppställda fordringarne. Med den troende kyrkans samtycke och bifall widtagas icke några inskränkningar häruti, om kyrkans trångmål än blifwa aldrig så stora, aldra minst under en tid, då der till embetets wärdiga förwaltande erfordras och påyrkas både widsträckt insigt och ren lefnad, om embetet skall uppehållas wid sitt ursprungliga och wäl behöfliga anseende. Är jag nu af skriften fullt öfwertygad, att ett ordentligt läroembete är af Jesus sjelf instiftadt, och jag har kyrkans egen fullmakt och uppdrag att förwalta det, så kan jag med dristig frimodighet sköta det. Men då wet jag ock under alla omständigheter, huru jag skall behandla och

Digitized by Google

anse dem, som åtaga sig och intränga uti ett embete, som dem icke tillkommer, hwilka således gå in uti en annans arbete. Jag anser dem lika litet berättigade såsom rättmätige lärare i församlingen, som mördare, tjufwar och illgerningsmän må anses såsom wälfrejdade medborgare i samhället, 1 Petr. 4: 15. Jag behöfwer icke weta, om den andelige talaren är mer eller mindre begåfwad, eller om han uppträder på en mer eller mindre mörk ort; ty han må wara den eller den, han må uppträda der eller der, så afråder jag sanningsälskande själar ifrån att höra honom, då han icke genom laglig eller utomordentlig kallelse kan styrka, att han till predikoembetet är berättigad. Sådana äro mina åsigter i denna sak, jag anser mig hafwa dem tillhopa med skriften och Luther, och det bekymrar mig icke det aldra ringaste, huru dessa åsigter i öfrigt bedömas. Man har också hört andragas såsom skäl för lekmannapredikandets berättigande, att, om blott en enda menniska på den wägen skulle hafwa blifwit förd till rätta och börjat söka sin själs frälsning, så borde den werksamheten endast af denna anledning förtjena erkännande. Bewiset är swagt. Det är icke utan exempel, att en menniska, som lyckligen undsluppit en stråtröfwares hand eller undkommit en mordbrännares försåt, just derigenom blifwit bragt till besinning, börjat söka Herran och kommit tillrätta, men icke går det derföre an att anse stråtröfwarens eller mordbrännarens tilltag berättigade. Hwem erkänner icke, att Herren är mäktig att af de mest aflägsna orsaker och genom de aldra oskickligaste medel kunna begagna sig för uppnåendet af sitt heliga ändamål, utan att man derföre har skäl att förswara orsakerna och medlen härtill såsom berättigade. Då man af twetydiga anstalter wäntar sig ett oundwikligt ondt, jemte det, att man af dem också skulle kunna hoppas något tillfälligt godt, så torde klokheten fordra, att man willigt uppoffrar det tillfälliga goda, för att undgå det oundwikliga onda, och att man följaktligen ogillar den twetydiga anstalten, hwilken anstrykning af wälmening den ock antagit. Både af aktning för Guds ord och af nit för kyrkans ordning fasthåller Lutherska kyrkan det inrättade predikoembetets rättighet och skyldighet att offentligen predika Guds ord och att utdela sakramenterna. Det andeliga presterskapet såsom sådant har icke embetet att offentligen lära och predika. Då Herren gör sina trogna till konungar och prester, så har Han dermed lika litet gifwit det andeliga presterskapet rättighet att tillwälla sig predikoembetet, som Han gifwit de andelige konungarne rättighet att tillegna sig den konungsliga spiran och regeringen, isynnerhet som det andeliga presterskapets befattning här ingalunda är liktydig med profet- eller lärarekallet.

Digitized by Google

Nu säger Methodisten (sid. 16, 17, 18.) „Jag kan icke tro Lutherska kyrkan wara en Christi kyrka. Deß predikanter („prester") behöfwa icke sjelfwa wara Christna. D. w. s. det är intet bestämdt wilkor för dem såsom (Christi?!) prester att sjelfwa wara lärjungar af Christus. Detta synes tydligen af Conc. pia (se t. ex. sid. 16, 8 art. m. fl. ställen). Häraf är klart, att de måste wara werkliga lögnare. I stället för födda af Gud genom sanningens ord, födda af lögnens fader, ty de måste under sina förrättningar, (ex officio) säga sig wara Christi tjenare, då de dock icke tro på Honom, och Han aldrig sändt dem. Det är också en känd sak, att de aldra fleste (wi säga intet för mycket: „de aldra fleste") af Lutherska kyrkans prester hafwa icke ens gudaktighetens sken än mindre deß kraft och många af dem äro" etc. — Om Lutherska kyrkans medlemmar i öfrigt och deras förhållande till hwarandra skall wäl wara taladt i samma skrift sid. 19, 20, 21. Lutherska kyrkans orlofssedel är aldrig för wacker. — Lutherska kyrkan framstår, enligt Methodistens tanka, såsom fallen från ståndpunkt af Christi kyrka — **om** den annars **någonsin** i anda och sanning warit det m. m. „Sammanhållningen är fängelsestraff, watten och bröd (utswältning enligt den gamle Luthers bud!) m. m. dylikt."

Lutherska kyrkan hwarken gifwer eller tror sig hafwa rätt att gifwa de predikanter hon antager wittnesbörd om lefwande tro och pånyttfödt hjerta, hwilket allena tillkommer hjerteransakaren, lika litet som hon framställer sig såsom en domare öfwer hjertats tankar och uppsåt hos deß öfrige medlemmar. Lutherska kyrkan har aldrig tilldömt alla deß bekännare delaktighet i kyrkans inre förmoner, hwilka endast tillhöra Christi osynliga församling eller de heligas samfund, ehuru den icke förnekar någon ware sig lärare eller åhörare att tillhöra den yttre församlingen, inom hwilken Ordet rent och sant predikas och Sakramenterna efter Christi instiftelse förwaltas. Här låter man hwar och en stå eller falla sin egen Herre. Jag erinrar ännu en gång om Jesu egna ord i Uppenb. 2: 23: Alla församlingar skola weta, att jag är den, som ransakar njurar och hjerta. Orden har Jesus låtit skrifwa församlingsläraren i Thyatira och woro föranledda deraf, att denne läraren hade tillstadt, hwilket således war orätt, (se Bengels Gnomon till detta ställe) den qwinnan Jesabel, som gaf sig ut för en profetissa, att lära och såmedelst bedraga äfwen sådana, som woro Christi tjenare. När icke läraren eller föreståndaren för församlingen insåg bedrägeriet och sökte afstyrka det, så utöfwade Jesus sjelf denna uppsigt, genom att påföra de bedragne, hwilka icke bättrade sig, den aldra största bedröfwelse och genom att utrota den falska profetissans anhängare eller, som det heter,

Digitized by Google

dräpa hennes barn. Jesus wille, att detta skulle blifwa bekant inom alla de Christna församlingarna. Ehuru Christi troende församling är blott en, är den likwäl spridd öfwer jorden i flera mindre hopar, af hwilka äfwen hwar och en kallas en Christi församling. Då Herren här talar om alla församlingar, således om flera, syftar Han på de särskilta församlingsställen, som Han beredt enskilta Christna, der de ega sin offentliga samlingsplats och åtnjuta underwisning af en åt dem utsedd församlingslärare. Hwar och en sådan liten afdelning af den stora församlingen kallas af Petrus en **lott**, eftersom hwar och en ordentligen kallad lärare och församlingsföreståndare fick på sin lott att förestå och wårda denna mindre delen. Men Jesus kallar ocksä denna mindre afdelning en församling, emedan hwar och en af lotterna eger den hela, samfällta, heliga Christna kyrkans alla kännetecken och förmoner, och emedan alla deß troende medlemmar utgöra det heliga samfund, som kallades Christi kyrka. På hwad ort och rum som hälst, der Guds ord rent och klart förkunnas och Sakramenterna efter Christi instiftelse handhafwas, der har Christus sin församling. Skulle der ocksä på den platsen, bredwid de troende själarne, äfwen finnas sådana, hwilka såsom i Thyatira äro bedragare och bedragna, eller sådana, hwilka såsom i Smyrnen äro en satans hop, eller sådana, hwilka såsom i Pergamen med Baalamitisk lärdom åstadkomma förargelse, eller sådana, af hwilka såsom i Sardis de fleste besmittat sina kläder, eller sådana, hwilka såsom i Ephesus och Philadelphia äro ljugare eller skrymtare, så har Christus ändock der sin kyrka och församling, då Han har der sitt rena oförfalskade ord och sina heliga Sakramenten. Häraf är klart, att, ehuru alla den yttre församlingens medlemmar, hwilka åstunda att begagna sig af deß nådesanstalter, alla bekänna och erkänna Jesus som sin ende Frälsare och Herre, som åt dem förwärfwat frälsning och salighet, och hwilken de anse sig wara skyldige att lyda och tjena, så känna likwäl icke alla, icke engång de fleste i denna samling, Jesus rätt, såsom de kunde och borde. Men emedan de bekänna Jesus och således tillhöra den yttre församlingen, hafwa de både rättighet och skyldighet att deltaga med Herrans heliga folk uti deß offentliga gudaktighetsöfningar wid den allmänna gudstjensten. Men ehuru de werkligen tillhöra den yttre församlingen, som till alla deß anordningar, till deß kännetecken och wäsende är en Christi kyrka, så lefwa flera af dem wärre än hedningar, lefwa såsom utom Gud i werlden och taga en ända med förskräckelse. Nådesanstalterna stå dem emedlertid öppna, om de än icke begagna dem, och nådestillbud göras dem, om än de icke akta dertill. En sådan Christi kyrka anser Lutherska kyrkan sig wara, som bekänner att icke hon, utan allena Jesus är den

Digitized by Google

som ransakar njurar och hjerta. Herrans Jesu utwalde lärjungar hafwa hwarken rättighet eller skyldighet att så affsöndra sig ifrån den allmänna christliga församlingen med rätt lära och rätta Sakramenter, att der af dem och genom dem skulle bildas ett eget kyrkosamfund, hwilket skulle bestå af endast troende själar. Ett sådant affsöndringsförsök har alltid och skall alltid före skördetiden misslyckas. Matth. 13: 29, 30. Helt annat är förhållandet, då fråga är om det enskilta andeliga umgänget och det broderliga förtroendet, äfwensom då en Christen tillhör ett samfund, som bekänner willfarelse i lära och sakramenter; då måste han förhålla sig i öfwerensstämmelse med förmaningen i 2 Cor. 6: 17. Då man betraktar tillståndet inom församlingarne i Mindre Asien redan på Apostelen Johannis tid, får man bekräftelse på den satsen, att der Christus bygger sin kyrka, der bygger Satan sitt kapell. Efter Methodistisk åskådning skulle ingen af dessa församlingar i Mindre Asien wara en Christi kyrka. Methodistiska samfundet förnekar högtidligt, att någon enda af deß lärare kan wara i den ställningen, att hjerteransakaren om honom wet, att han är död, endast han inom det sällskapet har namnet, att han lefwer. Till ingen af dem kan det trogna och sannfärdiga wittnet betyga: Efter du är ljum och hwarken kall eller warm, will jag dig utspy utur min mun. Uppb. 3: 1, 16. Jag anser, att det är den lättaste sak i werlden att med ett i grunden köttsligt sinne blifwa hållen för en redlig lärjunge, om dertill icke fordras något annat, än att blifwa intagen och qwarhållen i ett Methodistsällskap, ty deß method kan inläras på mindre än tolf timmar, ja, i ett ögonblick. Det förefaller icke heller rätt underligt, att de finnas, som öfwergifwa Lutherska kyrkan, när man för så godt pris kan erhålla försäkran om syndernas förlåtelse och wittnesbörd om hel, fullkomlig syndfrihet. Med sådana heliga höga wittnesbörd och försäkringar lärer Lutherska kyrkan i öfwerensstämmelse med Skriften, att man skall umgås med den yttersta warsamhet och skyldig wördnad. 1 Tim. 5: 22.

7:o. Wi wilja också kasta en flygtig blick på Methodistanhängarnes uppförande. Till en del är detta redan i det föregående widrört. För sektens utbredande äro de alldeles owanligt både ifrigt och ihärdigt angelägna och ofta sysselsatta. De fara öfwer watten och land, för att göra en proselyt och de gå dermed tillwäga på ett mindre hederligt sätt. De nöjas icke med att inom sig betrakta Guds ord och förmana och uppbygga sig sjelfwa, hwilket ingen menniska och ingen mensklig lag skulle förmena dem, utan de bjuda till att locka och öfwertala än den ene än den andre att följa med, att komma, för att höra deras predikningar och bewista deras Gudstjenst. Till en början dölja de slugt sina

Digitized by Google

från Lutherska bekännelsen afwikande meningar, och emedan de weta, att Luther hos allmogen åtnjuter stor högaktning, kunna de till och med tala om wår store, käre Luther i sina offentliga föredrag. I sjelfwa werket hysa de dock både mot Luther och Lutherska kyrkan det största förakt, såsom man ser af den ofta åberopade skriften af Nils J:or Nilsson. *) I denna skrift benämnes Luther troligen på spe den lärde Doktorn, eftersom han i öfrigt utmålas såsom förryckt eller nära nog ifrån sina sinnens rätta bruk. Lutherska kyrkan beskrifwes såsom en andlig sköka med många Frälsare eller som hedendom med ingen Frälsare och der påstås, att, om man will hålla sig till sanningen, så skall ingen kunna weta, hwad Lutherska kyrkan lärer. Methodisterna wilja nemligen knappt förutsätta, att der i Lutherska kyrkans symboliska böcker eller i deß bekännelseskrifter finnes något, som är rätt (se not å sid. 16). De bekänna nu äfwen, att de tala alla ett, att man således kan känna den ene på den andre, att de äro eniga i alla stycken. Methodisterna här på stället hafwa beswärat sig öfwer kyrkorådet, som ansett deras läroföredrag leda till söndring i kyrkligt hänseende. Men är detta att gå öppet och ärligt tillwäga? Är icke deras handlingssätt beräknadt på att winna insteg, för att sedan kunna bedraga. För att skaffa sig uppmärksamhet omtala de för hwar och en, med hwilken de komma till tals, hurudana swin de tillförene warit, att de förr woro supare, swärjare och gudlösa på alla wis, men att de nu äro omwända, wissa om syndernas förlåtelse, att de alltid äro glada, och hwilken salighet de ega. Allt detta söka de att med exalterade åtbörder styrka. Den christendom, som i öfrigt kan finnas hos menniskor med angelägenhet om och flit wid Guds ord duger naturligtwis till ingen ting, endast deras sätt att frukta Gud är det äkta rätta. Om man någon gång söker förehålla dem deras förwillelse och will öfwertyga dem om det wanhederliga i deras beteende samt warnar dem för det sätt hwarpå de

---

*) Sedan detta redan blifwit till tryck befordradt, har genom någon Methodisttidning den underrättelsen blifwit meddelad, att denne Nils J:or Nilsson under året gått **bort**, att han **fallit** för Satans frestelser och likt den förlorade sonen dragit i **främmande** (?) **land.** Här ser man en bekräftelse på, hurusom högmod går före förfall. Skulle denne man, som tagit munnen så full af egen berömmelse, hafwa hängifwit sig åt någon uppenbar synd, så wäcker detta lika litet förundran, som det wållar någon saknad, om han, som i hädelse mot Lutherska kyrkan knappt haft sin like, öfwergifwit wårt fädernesland och begifwit sig sannolikt till Methodisternas hemland, dit han gerna kunnat taga med sig sina Methodistiska bröder och beundrare. Det är dock **af partiet** erkändt, att han tillhört sekten, men **wi** kunna icke erkänna, att han gjort ett fall, utan endast, att hans dolda skam nu blifwit uppenbar. Också en bekräftelse på halten af Methodistiska syndfrihetsläran.

Digitized by Google

gå tillwäga, så måste man i samtal med dem antingen falla in
uti samma stojande språk, som de anwända, eller om man anser
sådant owärdigt och afskyr det, måste man tiga, just derföre att
man med bästa beskedlighet icke kan förmå dem att afhöra en
enda hel mening, innan de hugga in och börja tala om saker,
som aldrig warit ifrågasatta och beropa sig på bibelspråk, som
aldrig blifwit omtwistade. Till någon lugn öfwerläggning med
dem kan det icke komma, sedan de blifwit rätt införlifwade med
sektens method. Då de alltså icke låta säga sig, kan man finna,
af hwilken wisdom de ledas, då wi betrakta dessa eftertänkliga
ord i Jac. 3: 14—18: Om I hafwen bittert nit och träto uti
edert hjerta, berömmer eder icke och ljuger icke emot sanningen;
ty den wisdom är icke ofwanefter kommen, utan är jordisk, mensk-
lig och djefwulsk. Ty hwar nit och träta är, der är ostadighet
och allt ondt. Men den wisdom, som ofwanefter är, han är först
kysk och sedan fridsam, saktmodig, låter säga sig, full med barmher-
tighet och goda frukter, opartisk, oskrymtelig. Men rättfärdighetens
frukt warder sådd i frid dem, som frid hålla. Då Methodisterna
påträffa en supare, swärjare, slagskämpe eller eljest någon, som
lefwer i grof ogudaktighet, så hädas en sådan som Lutheran.
Men hädelsen, att alla syndare och swärjare äro lutheraner, har
ännu mindre betydelse, än om någon wille säga, att alla skrym-
tare äro Methodister; ty fastän Lutherska kyrkan fördrager de
förra och låter dem tillhöra den yttre nådesanstalten, likasom
Gud fördrager dem, så alstras och förswaras de aldrig af någon
af kyrkans läror eller inrättningar, utan bestraffas, förmanas och
dömas såsom förtappelsewärda; men Methodismen deremot alstrar
och förswarar skrymtare, så snart de komma inom det gebietet,
alldenstund det samfundets läror lemna sjelfpröfningen åsido och
gifwer wittnesbörd äfwen åt skrymtare, som tillhöra samfundet,
att de äro sammanhållna med de öfriga till en kropp i Christo.
Få de att göra med personer i betryckta jordiska omständigheter
heter det: Följ med oß, så skola wi bedja för dig, det skall gå
dig wäl. Du skall då få jord att bruka; om du kommer till oß,
skall du få ej endast bröd utan äfwen sugel till brödet. Detta
är utan twifwel att strida med Andens wapen. Då de icke få
sin wilja fram, utan blifwa motsagda och afwista, mötes man
alltid, åtminstone har jag alltid i samtal med enskilta medlemmar
af partiet mötts med detta tilltal: Wi träffas på den sista dagen
inför Christi domstol, der få wi se hwem, som har rätt. Hit
wädja de, när de sakna makt och rätt att nedkalla eld af himme-
len. Luc. 9: 54. (Wid hwilket ställe Bengel skrifwer: Ultio
inermis in terra, facile manum, vota, suspiria porrigit ad tela
cœlestia). Nu fordra Methodister, Baptister och andra partimän,

Digitized by Google

att de saklöst skola nedtrampa Lutherska kyrkans ordning och fritt få draga till sig medlemmar af Lutherska samfundet, hwilka blifwit inom deß sköte uppfostrade, genom deß bildningsanstalter underwiste, utan att man skall hafwa rätt att på något sätt förhindra det. De anklaga Lutherska kyrkan, för att wara en förföljande kyrka derföre, att deß medlemmar, i öfwerensstämmelse med landets lagar, söka freda sina medåterlösta från att snärjas i willfarelsernas utlagda nät, och påstå, att detta är att strida med köttsliga wapen. Att öfwerljudt i kyrkan ropa emot en underwisande lärare, tillhörande Lutherska bekännelsen: Tala nu sanning i Herrans namn och stå icke der och ljug, med flera andra tillwitelser, i hwilka både män och qwinnor af Methodistiska partiet deltaga, detta anses af dem såsom en god bekännelse, som af deras samwete utkräfwes. Snart torde deras samwete fordra, att wåra kyrkor skola nedrifwas eller wåra tempel tillslutas. Äfwen wanliga brottslingar kunna ju till ursäkt för sina förbrytelser beropa sig på samwetets kraf, samt af denna anledning anse sig fria från straff efter landets lagar eller fordra en lagstiftning, som tillät en dylik samwetsfrihet, eller i annat fall beskylla staten för förföljelselust. Hwad mördare, tjufwar och illgerningsmän med rätta lida på sitt wis genom en sjelfmedweten öfwerträdelse, det lider med rätta äfwen den, som ingått i en annans embete (αλλοτριοεπισκοποσ) på sitt wis genom en öfwerlagd och förswarad förbrytelse, enligt hwad Ap. Petrus lärer, 1 Petr. 4: 15. Ehwad en menniska lider på ena eller andra af dessa sjelfwalda wägar, må hon icke berömma sig af att lida som martyr för sin tro, isynnerhet om hon går tillwäga på det bedrägliga sätt som skomakaren Nilsson, hwilken dömdes af Rådhusrätten i Warberg till böter för öfwerträdelse af kyrkorådets förbud mot hans offenliga uppträdande som lärare, men i det stället försålde sin egendom, undanhöll köpesumman och trädde i häkte. När gingo rätta martyrer tillwäga på sådant sätt? Man stämplar den dom, som fälldes öfwer denne Nilsson, som religionsförföljelse. Det war dock icke för sin bekännelse han led, icke för sin tro han dömdes, utan derföre, att han icke wille ställa sig landets lagar till efterlefnad. Beklagligt, om Methodisterna skulle stifta lagar för religionsfriheten! Sekterna inom wårt land fordra större kyrkliga friheter än Statskyrkans egne medlemmar ega; ty de begära ett kyrkligt sjelfswåld som Lutherska kyrkan icke tillåter sina medlemmar. Den allmänt utbredda liknöjdheten för all religion är nog grunden dertill, att man lika allmänt åstundar att se alla stängsel omkring Lutherska kyrkans dyrbara klenodier nedrifna. Den, som något litet lärt känna den enfaldiga hopens lättrogenhet i dylika frågor, kan icke annat än beklaga,

Digitized by Google

om det skulle komma dertill, att platsen lemnades öppen för hwilka andeliga bedrägerier och plundringsförsök som hälst. Den allmänna benägenheten för religiösa besynnerligheter synes wara ett tecken och förebud i denna tiden till inbrytandet af ännu farligare tider, hwilka enligt det profetiska ordet äro att wänta. Genom det widt och bredt spridda föraktet för all helig sanning, för ett rent och klart Guds ord och för ett rättsinnigt wäsende i Christo Jeso, ådrager sig wårt folk, som eger så rik tillgång till detta kosteliga goda, den straffdom, som begynner på Guds hus, och som är den farligaste af alla. Denna dom har Ap. Paulus i 2 Thess. 2: 10, 11 uttalat sägande, att antichristi tillkommelse sker med all förförelse till orättfärdighet ibland dem som förtappade warda, **derföre att de icke anammade kärlek till sanningen, att de måtte salige wordit. Fördenskull skall Gud sända dem kraftig willfarelse, så att de skola tro lögnene.**

Digitized by Google

Pris: 25 öre.

Digitized by Google